

Zgornje pripombe seveda prav nič ne zmanjšajo pomena in vrednosti odličnega avtorjevega dela, v katerega je vložil obilo truda. Prikazal je paleolitsko postajo Veternico takó, kakor je treba. Upati je, da izideta prav kmalu še kulturni in antropološki del, s katerima bo monografska obdelava Veternice zaključena.

S. Brodar

Mirko Malez, *Nalazišta fosilnih hominida u Hrvatskoj*. Geološki vjesnik Instituta za geološka istraživanja v Zagrebu 18/2 (1964), str. 309—324. Zagreb 1965.

Najdišče fosilnih ostankov ledenodobnega človeka na Hrvatskem prikaže avtor v pregledni karti. Znanim najdbam kostnih ostankov neandertalca v Krapini se je pridružila nova v paleolitski postaji Veliki pećini pri Gorancu na Ravni gori. Skeletni ostanki fosilnega človeka, nosilca mlajšepaleolitskih kultur, pa so bili odkriti v Cerovački gornji pećini pri Gračacu v Liki, v Romualdovi pećini v Limskem kanalu Istre, v kamnolomu Šandalja pri Puli v južni Istri ter v jami Veternici pri Zagrebu. Za vsako nahajališče posebej zvemo po vrsti topografske podatke, točno geografsko lego, kdo je odkril fosilne ostanke in kdaj ter kakšen je tip najdišča. Nadalje sledi prav tako po točkah opis sedimenta, v katerem so bili kostni ostanki odkriti, njegova stratigrafska datacija, v njem odkrita paleolitska industrija ter glavna paleontološka vsebina. Nadrobno so potem naštetí osteološki ostanki človeka, navedena sta število in spol osebkov ter njihova sistematska pripadnost. Navedbe o ustanovi, ki najdbe hrani, inventarne številke najdb in podatke o odlikah zaključuje izčrpna bibliografija vsakega najdišča. Brez dvoma smo s tem dobili zelo koristen pregled, za katerega moramo biti avtorju samo hvaležni.

S. Brodar

L. Vértess z 20 sodelavci: *Tata, eine mittelpaläolithische Travertin-Siedlung in Ungarn*. Archaeologia hungarica, n. s. XLIII, 253 str., Budimpešta 1964.

Knjigo predajamo javnosti, pravi v uvodu E. Vadász, z gotovostjo, da bo veljala kot vzor. Res ima zajetna knjiga, tiskana na belem krednem papirju, z mnogimi ilustracijami, prijeten videz in 21 strokovnjakov, ki so ustvarili njeno vsebino, vzbujajo spoštovanje.

Gre za monografsko in vsestransko obdelavo paleolitskega najdišča v travertinskem kompleksu termalnih vrelcev pri mestu Tati, severozahodno od Budimpešte. Najdišče je že davno poznano in v letih 1909—1913 ga je že T. Kormos tedanjemu času primerno raziskoval. Najdbe se tu in tam pojavljajo v vsem travertinskem predelu, vendar je bilo novo izkopavanje leta 1958 in 1959 omejeno na najmočnejše najdišče, imenovano »najdišče Ic«. V travertinu nepravilnih oblik je nastala približno 2 metra globoka kotanja, velikosti okrog $10 \times 6,5$ m in skoro navpičnih sten. V tem zaščitenem prostoru, ki ima skoro ravno dno, so se naselili ljudje v času, ko je termalno delovanje na tem mestu začasno prenehalo. Dno kotanje je izpolnjeno z 10—45 cm debelo plastjo puhlice, ki vsebuje kulturne ostanke. Na njej leži domala sterilna, 50—100 cm debela peščena plast. Ponovno izločanje travertina je vse to pokrilo še več metrov na debelo. Izkopavanje je bilo težavno, ker najdišča niso razkrili, temveč lečo puhlice in peska zasledovali in izkopavali podzemno. Najdišče je bogato, saj so dobili 2318 artefaktov in okrog 150 kg odbitkov. Kosti je bilo malo (okrog 10 kg), a še te pretežno od mamuta.

Gledano iz naših razmer je prav gotovo sreča, da je bilo mogoče pritegniti k obdelavi najdišča tako veliko število strokovnjakov. Že samo naštevane njihovih prispevkov zavzame precej prostora: zgodovina raziskovanja, geološki pregled, določitev paleotemperatur po razmerju $0^{18}:0^{16}$ v karbonatih, mineraloška preiskava izvrtanih vzorcev, analiza radioaktivnega ogljika, petrografska raziskava sedimentov, raziskava alg in mahov, biološka sestava travertina in njegov nastanek